

Innspill til Utdanningsdirektoratet,
fra Proffene og Forandringsfabrikken

Innspill til oppdrag om fylkesvise mobbeombud

Om Forandringsfabrikken

Forandringsfabrikken er en nasjonal stiftelse, som har som mål å bidra til bedre tjenester for barn og unge, bygd på svar fra barn og unge selv. Forandringsfabrikken inviterer til samarbeid mellom barn og unge, fagfolk og myndigheter – for at tjenester for barn og unge som skole, psykisk helsetjenester, barnevern, psykisk helsevern og kriminalomsorg blir mest mulig nyttige, verdige og effektive.

Unge råd som forandrer

Forandringsfabrikken har mer enn 12 års erfaring med å samarbeide med barn og unge med erfaring fra skole og hjelpeapparat. Siden 2008 har vi invitert dem med i prosjekter, som "proffer" – fordi de er profesjonelle på systemene. Deres kunnskap er viktig for kvalitetsutviklingen av tjenestene. De inviteres med i arbeidsprosesser for å dele erfaringer og gi råd til forandring. Rådene presenteres alltid av de unge selv, for nasjonale myndigheter, i departement, direktorat, for forskere, for fagfolk, på utdanningsinstitusjoner og på Stortinget.

Om SkoleProffene

Hva skal til for at barn lærer godt på skolen? Hva vet vi om hvordan barn og unge opplever norsk skole? Hvordan kjennes det å gå dit, hva er bra og hva er ikke så bra? Hva skal til for at enda flere barn og unge kan lære bedre? Og hva hvordan kan enda flere kan trives bedre? Forandringsfabrikken har gjennomført flere prosjekter innen skolefeltet. Målet har vært å forstå barn og unges tanker, erfaringer og råd om trivsel og læring.

Forandringsfabrikken har siden 2013 invitert ca 4200 barn og unge rundt om i landet, som SkoleProffer. Dette er barn og unge som går i skolen nå, fra 5. trinn i grunnskolen til 2. trinn på Vgs. De kjenner i kroppen hvordan det er å være elev, de har opplevd undervisningsoppleggene og metodene som brukes, de vet hvordan systemene for anmerkning og hvordan satsingene mot mobbing viker, Vi inviterer dem derfor med som "proffer". Prosjektene er finansiert med midler fra Utdanningsdirektoratet, Egmont Fonden i Danmark og Helsedirektoratet.

Forandringsfabrikkens samarbeid med Utdanningsdirektoratet og pilotskoler

Forandringsfabrikken (FF) har et pågående samarbeid i skoleåret 17/18 med Utdanningsdirektoratet og med skoler igjennom pilotarbeidet som heter "Forandre med varme". Dette er et utviklingsprosjekt for å styrke skolens kompetanse på å jobbe med læring og trivsel i samarbeid med elevene. I kartleggingsarbeidet "Forandre med varme" ber elever i norsk skole om at vi skal ta med deres råd til skolen for at den skal bli trygg og nyttig for flest mulig.

Innspill fra SkoleProffene til fylkesvise mobbeombud; arbeidsområder, faglig forankring og plassering

Arbeidsområde

Slik vi forstår det skal arbeidsområdet til Mobbeombudet være delt i to, det skal være et sted man kan klage til når man har opplevd mobbing og et sted som skal formidle informasjon og kompetanse.

Proffene ønsker at det skal være et størst mulig fokus på forebygging da dette er det aller viktigste.

Selv om det viktigste er å forebygge, er det viktig at om vi opplever vonde ting på skolen må vi ha et sted å gå hvor vi blir tatt på alvor. Som klageinstans er det viktig at ombudet husker på å snakke direkte med oss, ikke bare foreldre, lærere eller de rundt. Han eller hun må være sikre på at de vet hva vi mener og vil og tenker i saken og dette må legges til grunn i alt arbeid som skal gjøres.

Faglig forankring

Det er fint at det står i mobbeombudets mandat at de skal inspirere og spre kunnskap.

Men da ber vi dere om at dere må lytte til og ha med dere kunnskapen til oss som går på skolen hver dag. Vi har gode råd om hva vi mener må til for at skolen skal bli et tryggere sted for alle. SkoleProffene er opptatt av at diskusjonen om hva som er "virksomme tiltak" må ta med seg at vi, hovedpersonene i skolen, faktisk har kunnskap som skolen trenger.

SkoleProffene foreslår i "Forandring med varme" at skoler i Norge drives med et felles elevsyn og noen verdier som "grunnmur" for det arbeidet som skal gjøres. Vi ber om at alle voksne prøver å inkludere elevsynet og verdiene som del av god profesjonalitet. Med disse verdiene i hjertene blir voksne gode voksne som kan gjøre det trygt og nyttig å gå på skolen. Vi foreslår verdiene ÅPENHET, MEDBESTEMMELSE, YDMYKHET OG KJÆRLIGHET.

Det er også viktig at dere skjønner at dere ikke kan vite noe om hvordan vi har det inni oss ved å se på oppførselen vår. Når vi ikke har ord, kommer følelser ut i uttrykk eller annet språk. Vi kan late som alt er greit, bli ekstra flinke, blide eller frekke. Det kan være ulike tegn på at ting ikke er greit inni oss. Voksne må derfor ikke ha fokus på å ta vekk "atferden" vår uten først å ha fokus på å forstå at det handler om noe vondt inni hjertet. Derfor ber dere, dere må jobbe grundigere enn å straffe oss eller belønne oss. Det vonde blir ikke borte selv om atferden blir usynlig. Dere må ha en dypere forståelse av hvorfor vi gjør som vi gjør og hva som kan hjelpe for at det skal stoppe. Vi ber dere skjønne at vi ikke ønsker å være slemme, men at det er visse ting i livene våre, enten på skolen eller hjemme, som er så vanskelig og utrygt at vi gjør dumme ting. Mange av oss som gjør slemme ting mot andre, har blitt plaget av andre først.

Alle er enige om at mobbing må stoppes, men det må stoppes med varme, ord og klokhet.

(se vedlegg FORANDRE MED VARME)

Vi har i "Forandre med varme" mange konkrete råd og verktøy som vi mener gir en god skole. De viktigste rådene er:

1. Timen "LIVET", en time hver uke hvor vi skal snakke og lære om livet, få ord for følelser, bli bedre kjent med hverandre og oss selv. Vi skal også lære om viktige ting som tabuer, vanskelige ting som ensomhet, seksualitet og mobbing.
2. Snakkeperson, en voksen som vi vet er der som er god å snakke med

Vi mener at alt dere gjør må handle om å få alle med. Hjelp oss med å lage et godt og trygt fellesskap, hvor vi kan være oss selv.

Plassering

Vi mener ikke noe spesielt om akkurat hvor ombudet er plassert, men et ombud må ut til skolene og være synlige. Vi vil understreke igjen at forebygging bør være det viktigste et ombud gjør. Et aktivt og godt synlig ombud kan understreke dette.

Ta gjerne kontakt for utdypninger, "live" presentasjon av innspillene eller om dere har spørsmål

Oslo, 21.september 2017

Varme hilsener fra

Proffer

v/ Ylva, Mira, Kristoffer og 4200 andre barn og unge som bidro i kartleggingsarbeidet til Forandre med varme.

Forandringsfabrikken

v/ Hege Eika Frey og Jørgen Fredheim